

АНОТАЦІЇ

Михайло САГАЙДАК
ОКОЛИЦЯ КИЄВА IX–XIII СТО-
ЛІТЬ У СВІТЛІ АРХЕОЛОГІЇ ТА ЛАНД-
ШАФТОЗНАВСТВА

Висвітлено деякі результати співпраці археологів та ландшафтознавців з вивчення околиці середньовічного Києва. Застосовуючи методіку антропогенно-ландшафтних реконструкцій, з'ясовано, що від початку освоєння і до середньовіччя оптимальними для традиційного землеробства на території Середнього Подніпров'я були широколистянні та лісові ландшафти, а їхня освоєність в добу Київської Русі становила більш як 50%. На конкретному прикладі будівництва нових міських укріплень Києва на поч. XI ст., так званих Лядських воріт, вдалося реконструювати горизонти типових лісових ґрунтів, що завдовго до містобудівного освоєння території поступились місцем (вирубання, випасання худоби) вторинним лучним та лучно-болотним рослинним формаціям, а територія водозбірного басейну Лядської Долини використовувалась як пасовище-вигін для худоби киян. Стосовно округи Києва в статті розгорнуто питання: коли і для чого будувалися заадкові споруди Середнього Подніпров'я, так звані Зміївві вали. В даному контексті піднімається одна із дискусійних тем вітчизняної історіографії: про роль і значення конярства в економіці Київської Русі.

Ключові слова: околиця середньовічного Києва, ландшафт, Лядські ворота.

Александр МУСИН
СРЕДНЕВЕКОВЫЕ МИРЫ ЦЕН-
ТРАЛЬНО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В
СРАВНИТЕЛЬНОЙ ПЕРСПЕКТИВЕ:
ПОЛЬША ПЯСТОВ И РУСЬ РЮРИКО-
ВИЧЕЙ

Рассматриваются вопросы методологии и эпистемологии компаративистских исследований средневековой Центрально-Восточной Европы. Дается критический анализ предшествующей историографии, демонстрируется ее зависимость от политической ситуации. Отмечается, что сравнительные исследования должны избавиться

SUMMARY

Mychajlo SAHAJDAK
THE SURROUNDINGS OF MEDIE-
VAL KYIV ARCHAEOLOGI AND LAND-
SCAPE SCIENTIFICS

The article highlights some results of co-operation between archaeologists and landscape scientists in the study of the surroundings of medieval Kyiv. Applying the method of anthropogenic-landscape reconstructions, it was found that from the beginning of reclaim and to the Middle Ages, broad-leaved and forest landscapes were the best for traditional agriculture in the Middle Dnieper region, and their reclaim in the period of Kyivan Rus was more than 50%. On a specific example of construction of new city fortifications of Kyiv in the beginning of the XI century, the so-called Lyadsky gate, it became possible to reconstruct the horizons of typical forest soils, which long before the urban development of the territory gave way (by secondary felling, grazing) to secondary meadow and meadow-marsh plant formations, and the territory of the catchment area of the Lyadska Valley was used as pasture by the citizens of Kyiv. The article raises the question of the district of Kyiv: when and why the mysterious structures of the Middle Dnieper region, the so-called Serpent's Walls (Zmiyevi valy), were built. In this context, one of the discussion topics of national historiography is raised: the role and importance of horse breeding in the economy of Kyivan Rus.

Key words: the surroundings of medieval Kyiv, the landscape, the Lyadska Valley.

Alexander MUSIN
MIEVEAL WORLDS OF CEN-
TRAL-EAST EUROPE IN COMPARATIVE
RESEARCH PERSPECTIVE: POLAND OF
PIAST AND RUS' OF RUIRIKIDS

The article starts with the methodology and epistemology of comparative studies of medieval East-Central Europe. The critical analysis of the previous historiography is done, and its dependency on the political situation and ideology is shown. The author stresses that the comparative studies must be free of the tyranny of retrospection which brings the modern stereotype into medieval past. The comparison is not

от тирании ретроспекции, которая переносит стереотипы новейшего времени не раннее средневековье. В исследовании сравнение не является целью, а выполняет роль методологии, позволяющей выявить особенности конкретного общества и политики. Важная роль принадлежит анализу материальных и пространственных объектов, упомянутых в средневековых текстах. Центр исследований переносится с изучения идентичности на иерархию ценностей. Восточно-европейская сравнительная перспектива позволяет описать польскую культуру в контексте византийских и древнерусских ценностей и *vice versa*, подчеркивая особенность Центрально-Восточной Европы как "большой границы" между восточно-христианской и латинской цивилизациями. Системно анализируется ряд взаимосвязанных эпизодов Повести временных лет и Киевского свода. Выводы свидетельствуют об отсутствии негативного отношения к ляхам, Лядская земля занимает в ценностной иерархии место, сравнимое с Русьской землей, а изображение беса в образе ляха является топосом агиографии и получает антипольскую интерпретацию только в Новое время. Дается анализ двух эпизодов *Cronicae et gesta ducum sive principum Polonorum*. Жест князя Болеслава Храброго, ударившего мечом Золотые Ворота в Киеве (I: 7) рассматривается на широком сравнительном фоне IX–XIV вв. (Повесть временных лет, Киевский свод, *Theophanes Chronographia*, *Symeonis Metaphrastic Chronographia*, *Gesta Hungarorum*, *Miracula Sancti Johannis Eboracensis Episcopi*, *Annales Fuldenses*, скандинавские саги, белорусско-литовские летописи, сочинения Мацея Сирийковского). В результате поступок Болеслава оценивается как реализация библейского образа из пророчества Иезекииля (Иез. 25: 15). Эпизод с бородой русьского князя (I: 23) интерпретируется как ритуал клятвы, оставшийся непонятным латинскому хронисту. Поход Болеслава Храброго на Киев 1018 г. в контексте информации *Chronicon Thietmari Merseburgensis* (VIII: 33) оценивается как намерение Пястов найти свое место в трансконтинентальной торговле с Византией. В целом Польша и Русь предстают как политики с архаичными

regarded as a goal of research, and plays the role of a methodological approach. It should allow detecting and analyzing special features of local societies and polities. The important role is attributed to the study of material and spatial objects, mentioned in medieval texts. The main scop of researches shifts from the study of identities to the analysis of hierarchy of historical values. East-European comparative perspective lets to describe the medieval Polish society and culture in the term of Byzantine and Rus' values orientation and vice versa, that should stress the features of East-Central Europe as "big frontier" between East-Christian and Latin civilizations. The author analyses systematically a series of interlaced episodes of the Rus' Primary Chronicle and Chronicle of Kiev. The conclusions show the absence of any negative stereotypes towards the Poles (Lyaches), the Polish Land possessed a high rank position in the Rus' hierarchy of values, comparable to the Rus' Land, and the representation of a demon as a Pole in the Chronicle was only a topos of hagiography; it had had anti-Polish interpretation only in Modern Times. The article also propose the contextual study of two episodes from *Cronicae et gesta ducum sive principum Polonorum*. The gesture of Boleslave the Brave hitting the Golden Gates of Kiev with his sword (I: 7) is studied at the large comparative background of the 9th-14th centuries (Rus' Primary Chronicle, Chronicle of Kiev, *Theophanes Chronographia*, *Symeonis Metaphrastic Chronographia*, *Gesta Hungarorum*, *Miracula Sancti Johannis Eboracensis Episcopi*, *Annales Fuldenses*, Scandinavian Sagas, Chronicles of Lithuania and Belarus, Maciej Strykowski). It is interpreted as a biblical motive, more precisely as fulfillment of prophecy of Ezekiel (25: 15). The episode with the beard of a Rus' prince (I: 23) is interpreted as a ritual of sermon which was strange for the Latin chronicler who did not understand its meaning. The raid of Boleslave the Brave to Kiev in 1018 within the information of the *Chronicon Thietmari Merseburgensis* (VIII: 33) is evaluated as an ambition of the Piast dynasty to obtain its place in the transcontinental trade to Byzantium. In general early medieval Poland and Rus' present themselves as polities with archaic social and economic system; however, in Poland different level of cultural development within the progress of Christianization can be observed.

социально-экономическими отношениями, однако в Польше можно наблюдать передовое развитие культуры, связанное с иным типом христианизации.

Ключевые слова: Польша, Русь, Пясты, Рюриковичи, Болеслав Храбрый.

Павло ГАЙДЕНКО
ПРИСТРАСТІ ЗА РУСЬКИМИ АРХИЄРЕЯМИ XI–XIII СТ. (ХТО МАВ ПРАВО СУДИТИ РУСЬКИХ АРХИЄРЕІВ?)

Зроблено спробу систематизації відомостей про суди над давньоруськими архиєреями в XI–XIII ст. Повідомлення джерел дозволяють зробити висновок, що, не вважаючи на декларовану канонічно-правову автономію церкви, духовенство і архієпископи нерідко виявлялися притягненими до різних судів: імператорського, патріаршого, митрополичого, князівського, вічевого. Попередній аналіз повідомлень давньоруських джерел дозволяє зробити висновок, що суди над архиєреями в Стародавній Русі хоч і орієнтувалися на візантійські норми, однак мали регіональну специфіку, яка відображала правові традиції конкретних земель. При цьому становище архиєреїв-візантійців було більш вигідним, ніж єпископів з числа представників місцевого населення.

Ключові слова: історія Київської Русі, історія Російської церкви, канонічне право, давньоруські архиєреї, суд у Київській Русі.

Наталія СТЕБЛІЙ, Петро ДОВГАНЬ

АРХЕОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ЦЕРКВИ КНЯЖОЇ ДОБИ НА ТЕРИТОРІЇ ЛІТОПИСНОГО БУЖСЬКА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ 2015–2018 РОКІВ)

Проаналізовано археологічні ознаки, які вказують на те, що на теренах літописного Бужська у другій половині XII – першій половині XIII ст. могла існувати дерев'яна церква. Їх здобуто під час розкопок 2015–2018 рр. на території Малеого городища – складової Буського археологічного комплексу. Перша із ознак – залишки могильника, де виявлено 34 християнські поховання. Такі парафіяльні кладовища у княжу добу облаштовували на “освяченій землі” біля храмів. Отже, могильник із Буська треба уважати прицерковним. Другою ознакою є знахідки

Key words: Poland, Rus', Piast, Rurikids, Boleslave the Brave.

Pavel GAIDENKO
PASSION BY RUSSIAN HIERARIES XI–XIII CC. (WHO HAD THE RIGHT TO JUDGE RUSSIAN BISHOPS?)

In the article presented to the attention of readers, an attempt was made to systematize information about the trials of the Old Russian bishops in the XI–XIII centuries. Messages from sources allow us to conclude that the clergy and archpastors often found themselves under various courts: imperial, patriarchal, metropolitan, princely, veche. A preliminary analysis of the messages of ancient Russian sources allows us to conclude that the trials of bishops in Ancient Russia were oriented to Byzantine norms, but had regional specifics. This specificity reflected the legal traditions of specific lands. At the same time, the position of the Byzantine bishops was more advantageous than the bishops from among the representatives of the local population.

Key words: History of Kievan Rus, the history of the Russian Church, canon law, Old Russian bishops, court in Kievan Rus.

Nataliya STEBLIY, Petro DOVGAN
ARCHAEOLOGICAL FEATURES OF THE PRINCELY TIMES CHURCH ON THE TERRITORY OF THE CHRONICLE OF BUZSK (BY RESEARCH MATERIALS IN 2015–2018 YEARS)

Archeological features were analyzed, which indicate that on the territory of the Chronicle of Buzsk there could be a wooden church in the second half of the XII – the first half of the XIII centuries. They were received during the excavations in 2015–2018 years on the territory of the “Male Gorodische” – part of the Busk Archeological complex. The first of the signs is the remains of a burial ground where 34 Christian burials have been found. Such parochial cemeteries in princely days were erected on “blessed ground” near temples. Therefore, Busk burial ground should be considered as

долівкової церковної плитки у похованнях та культурному шарі некрополя. Такою полив'яною плиткою у княжу добу заможували підлоги культових споруд. Третя ознака – колекція залізних цвяхів, так званих “церковних”, які могли використовувати під час будівництва дерев'яної церкви.

Ключові слова: літописний Бужськ, Male городище, Буський археологічний комплекс, княжа доба, християнський некрополь, поховання, долівкова церковна плитка, залізни цвяхи.

Віктор МЕЛЬНИК, Уляна БОРНЯК

НОВІ ДАНІ ДО ІСТОРІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ ПОБУДОВИ ТА МИСТЕЦЬКОГО ОЗДОБЛЕННЯ УСПЕНСЬКОГО СОБОРУ В КНЯЖОМУ ГАЛИЧІ

Оприлюднено нові дані досліджень будівельного каменю та малярського оздоблення Успенського собору у княжому Галичі. Віднайдено ймовірне джерело постачання травертину для будівництва собору та шляхи його транспортування. Показано неперервність застосування травертинів у будівництві в регіоні. Обґрунтовано твердження про одночасність монументальних розписів усієї будівлі.

Ключові слова: Галицько-Волинське князівство, Успенський собор у Галичі, фрескове малярство, травертин, вапняк, алебастр.

Олександр ГОЛОВКО

ХРАМ СВЯТОГО ПАНТЕЛЕЙМОНА В ГАЛИЧІ У КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ ГАЛИЦЬКОГО КНЯЗІВСТВА (КІНЕЦЬ 80-Х РОКІВ XII – ПЕРША ЧВЕРТЬ XIII СТОЛІТТЯ)

У контексті розгляду головних сторінок історії Галицької землі кінця 80-х років XII – першої третини XIII ст. аналізуються обставини виникнення і побудови храму св. Пантелеймона в Галичі, його роль у політичному розвитку Прикарпаття. Розглянуто перипетії боротьби князів Володимира Ярославовича і Романа Мстиславовича за владу в Галицькому князівстві, показано вплив сусідніх держав на хід протистоянь у Прикарпатті. Автором показана роль храму як духовного центру резиденції Романа Мстиславовича, його нащадків, відзначається

fastidious. The second feature is the discovery of the churchyard tile in the burials and the cultural layer of the necropolis. Such ceramic tiles in princely times were used to cover the floors of religious buildings. The third feature is a collection of iron nails, the so-called “church nails” that could be used in the during the building of a wooden church.

Key words: Chronicle Buzsk, “Male Gorodische”, Busk Archeological complex, princely times, Christian necropolis, burials, ceramic church tiles, iron nails.

Viktor MELNYK, Uliana BORNIAK

NEW DATA OF RESEARCHES OF A BUILDING STONE AND PAINTING DECORATION OF THE DORMITION CATHEDRAL IN PRINCELY HALYCH

In the article new data of researches of a building stone and painting decoration of the Dormition Cathedral in princely Halych are published. A probable source of supply of travertine for the construction of the cathedral and the way sofits transportation have been found. The continuity of the use of travertines for construction in the region is shown. The statement about the simultaneity of the monumental murals of the whole building is substantiated.

Key words: Galicia-Volyn principality, Dormition Cathedral in Halych, frescopainting, travertine, limestone, alabaster.

Olexandr HOLOVKO

THE ROLE OF TEMPLE OF SAINT PANTELEIMON IN THE POLITICAL DEVELOPMENT OF THE CARPATHIAN REGION IN THE CONTEXT OF THE HISTORY OF HALYCH LAND DURING THE PERIOD OF THE END OF THE XIITH – THE FIRST THIRD OF THE XIIITH CENTURIES

The author of the article analyzed the circumstances of the appearance and edification of the church of Saint Panteleimon in Halych. He showed its role in the political development of the Carpathian region in the context of the history of Galician land during the period of the end of the XIIth – the first third of the XIIIth centuries. The author considered the vicissitudes of the struggle for power in the principality of Halych between princes Volodymyr Yaroslavych and Roman Mstyslavych, characterized the

посилення значення осередку довкола церкви як центру суспільного життя столиці Галицької землі в часи правління князя Мстислава Мстиславовича "Удатного".

Ключові слова: Галицьке князівство, Польща, Королівство Угорщина, Германська імперія, князі, боярство, храм, резиденція, графіти.

Юрій ГУДИМА
ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ У
ХОЛМСЬКОМУ ЛІТОПИСІ КОРОЛЯ
ДАНИЛА РОМАНОВИЧА ТА ЙОГО
ВОЛОДИМИРСЬКОМУ ПРОДОВЖЕН-
НІ: ЛІСИ Й ОЗЕРА

На основі літописних повідомлень і низки наукових досліджень показано як автори середньовічних хронік подавали читачам інформацію про ліси та озера в межах території Галицько-Волинської держави. Здійснено спробу систематизувати конкретні прояви взаємовпливу природного середовища та життєдіяльності людини в історичних умовах Середньовіччя. Звернено увагу на те, як від географії (топографії) лісів і озер залежали результати військових кампаній, політика галицьких і волинських князів. Аналізується зв'язок природних і людських ресурсів у процесі державотворення.

Ключові слова: королівство Русі, Галицько-Волинське князівство, Данило Романович, Польща, Литва, Чехія, ліси, озера.

Володимир АЛЕКСАНДРОВИЧ
"УГОРСЬКЕ ПІДДАНСТВО" КОРО-
ЛЯ ДАНИЛА РОМАНОВИЧА

Проаналізовано угорський хронікарський переказ, згідно з яким король Данило Романович вів у коронаційній процесії угорського короля Бели IV (1235) перед ним коня. Доведено безпідставність поширених у літературі на цій підставі висновків про визнання васальної залежності від угорського монарха та угорське підданство й показано поверховість численних тлумачень цього факту, здебільшого надто далеких від буквальної вимови відповідного джерельного

influence of neighboring states to the course of confrontation in the Carpathia nregion. He highlighted the role of the temple as the spiritual center in Roman Mstyslavych's and his descendants residence, noted the increasing importance of the church as the center of public life in the capital of Halych land during the prince Mstyslav Mstyslavovych "Udatny"'s reign.

Key words: Galician principality, Poland, Kingdom of Hungary, German Empire, princes, boyars, temple, residence, graffiti.

Yuriy HUDYMA
NATURAL ENVIRONMENT IN
THE HOLM CHRONICLE OF KING
DANYLO ROMANOVYCH AND ITS
VOLODYMYR CONTINUATION:
FORESTS AND LAKES

The article, based on chronicles' reports and a number of scientific researches, shows how the authors of medieval chronicles provided readers with information about forests and lakes within the territory of the Galicia-Volhynia state. An attempt has been made to systematize specific manifestations of the mutual influence of the natural environment and human activity within the Middle Ages' historical conditions. A fair amount of attention is drawn to the way in which the geography (topography) of forests and lakes influenced the results of military campaigns, the policy of Galician and Volhynian princes. The relationship between natural and human resources in the process of state creation is being analyzed.

Key words: Kingdom of Rus', Galicia-Volhynia Kingdom, DanyloRomanovych, Poland, Lithuania, Bohemia, forests, lakes.

Volodymyr ALEXANDROVYCH
THE "HUNGARIAN VASSALITY"
OF THE KING DANYLO ROMANO-
VYCH

We analyzed the Hungarian chronicle, according to which king Danylo Romanovych led a horse before the Hungarian King Bela IV (1235) during the coronation procession. It is proved, that widespread findings in the historiography on the recognition of vassal dependence on the Hungarian monarch are false. Also we have shown the superficiality of numerous interpretations of this fact, which are too far from the literal requirement of the relevant source testimony,

свідчення, та виробленого на цій основі переконання про підпорядкованість Галицько-Волинської держави угорським королям. Вперше привернуто увагу до присутності галицько-волинського володаря на коронаційних урочистостях як самотнього зафіксованого епізоду його тогорічного довготривалого перебування в Угорщині.

Ключові слова: Галицько-Волинська держава, король Данило Романович, угорський король Бела IV, коронація, угорське підданство

Ігор СКОЧИЛАС

СОБОРИ ДУХОВЕНСТВА КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛИЧОЇ АРХІЄПАРХІЇ XIII–XVI СТОЛІТЬ: ЄВХАРИСТИЙНА ЕКЛЕЗИОЛОГІЯ, АДМІНІСТРАТИВНА “ТРИАДА”, ПАСТОРАЛЬНА МОДЕЛЬ ТА ФІСКАЛЬНІ ФУНКЦІЇ

На прикладі Київської митрополічної архієпархії розглядається генеза євхаристійної моделі соборування у Руській церкві княжої доби, основою якої була духовна єдність локальної спільноти (єпархії), що інституційно забезпечувалася щорічними зібраннями митрополита-архієпископа з духовенством і “народом Божим” (миряними). На існування євхаристійної самосвідомості в українсько-білоруських землях вказують повчання київських митрополитів священникам, що збереглися у вигляді “свитків законних” і циклів повчань у Кормчих книгах киево-академічної редакції. Руською особливістю соборування була давня церковна практика поєднання інституту соборів із духовним судом і пастирськими візитаціями. Виявлені в рукописних джерелах та систематизовані автором згадки про побутування церковного податку “куниче” дали змогу простежити динаміку та особливості функціонування інституту єпархіальних соборів упродовж XIII–XVI ст. Уже в княжу добу очолювані владиками собори стали основою організації та канонічної структури Київської митрополії та важливим публічним форумом саморепрезентації руської етноконфесійної спільноти.

Ключові слова: Київська митрополічна архієпархія XIII–XVI ст., собори, “куниче”

and the conviction of the subordinate beliefs on this basis. For the first time, attention was drawn to the presence of the Galician-Volhynian ruler at the coronation celebrations as the only recorded episode of his long-term stay in Hungary.

Key words: Galician-Volhynian state, King Danylo Romanovych, Hungarian King Bela IV, coronation, Hungarian vassality.

Ihor SKOCHYLAS

13th–16th CENTURY CLERGICAL COUNCILS OF THE KYIVAN METROPOLITANATE ARCHEPARCHY: EUCHARISTIC ECCLESIOLOGY, ADMINISTRATIVE “TRIAGE”, PASTORAL MODEL AND FISCAL FUNCTIONS

Pivoting around the example of the Kyivan Metropolitanate Archeparchy, the author of this article investigates the genesis of the eucharistic model of gathering councils within the Ruthenian Church of the Princely Era that was based on the spiritual unity of the local community (eparchy). This unity was ensured institutionally by the annual gatherings of Metropolitan-Archbishop with the clergy and “the people of God” (the laity). The existence of the eucharistic self-consciousness within the lands of Ukraine and Belarus is evident due to the instructions of Kyivan Metropolitans written for the priests which are extant in the form of “legal scrolls” and cycles of edifications in the nomocanons of Kyivan academic edition. The Ruthenian peculiarity of gathering councils lied in the old ecclesiastic tradition of combining the council institute with the spiritual judgment and pastoral visitations. References to the existing at that time tithe as kunyche, identified and systematized by the author, enabled him to trace the dynamics and the peculiarities of functioning of the Institute of eparchial councils throughout the 13th–16th centuries. During the Princely Era the councils headed by bishops had already become the basis for the organization and canonical structure of Kyivan Metropolitanate, as well as a significant public forum for self-representing the Ruthenian ethnic and confessional community.

Key words: Kyivan Metropolitanate Archeparchy 13th–16th centuries, councils, kunyche.

Ілля ПАРШИН
ТЕРМІН “МАЛА РУСЬ” У ДОКУ-
МЕНТАХ XIV СТ.

Проаналізовано вживання терміну “Мала Русь” у документах XIV ст. Автор підсумував, що вперше та надалі послідовно це означення зустрічається в актах константинопольських патріархів, пов’язаних із заснуванням та функціонуванням Галицької митрополії. Водночас, використання цього топоніму свідчить про деяку рівнозначність Малої Русі та королівства Русі, тобто окреслює Малу Русь саме як державу з королівською владою. Принаймні, дослідження аналогічних за назвою географічних та політичних утворень середньовічної Центральної Європи (Мала Угорщина, Мала Польща тощо) призводить саме до такого висновку. Водночас, не відомо, наскільки тогочасна західна практика корелюється з грецькими документами, хоча в останніх кордони Галицької митрополії чітко співпадають з межами держави Романовичів. Подальші дискусії з цієї проблеми із залученням нових джерельних свідчень, безперечно, наблизять істориків до вирішення цього питання.

Ключові слова: Мала Русь, Велика Русь, Галицько-Волинська держава, князь Юрій-Болеслав Тройденевич, Маріно Санудо Старший.

Леонтій ВОЙТОВИЧ
ЩЕ РАЗ ПРО ПРАВА ЛЮБАРТА-
ДМИТРА ГЕДИМІНОВИЧА НА СПАД-
ЩИНУ РОМАНОВИЧІВ

Більшість сучасних дослідників розглядають боротьбу за галицькі та волинські землі в середині – другій половині XIV століття як боротьбу між Польщею, Угорщиною, Литвою та Золотою Ордою. При цьому не звертається увага на те, що у 1340 р. литовського князя Любарта-Дмитра Гедиміновича відразу ж визнали сюзереном королівства Русі волинська і галицька еліти та хан Золотої Орди Узбек, чия військова дала змогу витіснити польські війська короля Казимира III і зупинити наступ угорських військ. І далі до самої смерті у 1383 р. князь Любарт-Дмитро Гедимінович послідовно боровся проти польської та угорської експансії за повне звільнення усіх земель королівства Русі. Без легітимних прав на

Ілля PARSHYN
THE TERM “MALA RUS” (LITTLE
RUS’) IN THE DOCUMENTS OF THE XIV
CENTURY

The article analyzes the appearing of the term “Mala Rus” in the documents of the XIV century. The author concludes that for the first time and in succession this definition is found in the acts of the Patriarchs of Constantinople, which are related to the founding and functioning of the Galician Metropolitanate. This name shows some equivalence of “Mala Rus” and the kingdom of Rus’. It defines Little Rus’ as a state with royal power. However, the study of another analogous geographical and political objects of the medieval Central Europe (Little Hungary, Little Poland, etc.) leads precisely to this conclusion. Also, it is not known how far Western practice is correlated with Byzantine documents of the XIV century, although the borders of the Galician Metropolitanate clearly impose on the borders of the Romanovych’s state. Further discussions with including new sources will undoubtedly bring historians closer to resolving of the issue.

Key-words: Mala Rus’ (Little Rus’), Large Rus’, Halych-Volhynian state, duke Yuriy-Boleslav Trojdenovych, Marino Sanudo the Elder.

Leontiy VOITOVYCH
YET ONE TIME ABOUT RIGHTS FOR
LUBART-DYMITR GEDYMINOVYCH ON
INTERITANCE OF ROMANOVICHS

Most modern researchers examine a fight for Galychyna and Volyn’ earths in a middle – second half of 14 age as a fight between Poland, Hungary, Lithuania and Gold Horde. Thus attention does not apply on that in 1340 the Lithuanian prince Lubart-Dymitr Gedyminovych was at once acknowledged the suzerain of kingdom of Rus’ by the Volhyn’ and Galyczyna elites and khan of Gold Horde by Uzbek, whose military help allowed to force out the Polish troops of king Kazimir III and to stop the offensive of the Hungarian troops. And farther do death in 1383 a prince Lubart-Dymitr Gedyminovych was consistently striven against Polish and Hungarian expansion for complete liberation of all earths of kingdom of Rus’. Without legitimate rights it would be impossible on

спадщину Романовичів це було би неможливо. Стаття присвячена аналізу цих прав і їх вагомості у порівнянні з іншими претендентами. У дослідженні ще раз докладно розібрано інформацію пом'яників, які впровадив до наукового вжитку львівський історик Ігор Мицько, частина висновків якого викликала певні застереження, а також інші аргументи, що випливають із джерел, на тлі практики успадкування престолів у Рюриковичів та середньовічній Європі.

Ключові слова: Любарт-Дмитро Гедимінович, Романовичі, королівство Русі, практика успадкування, Євна-Леоніда.

the inheritance of Romanovichs. The article is devoted the analyses of these rights and their ponderability in comparing to other applicants. In research information of mention documents is thoroughly taken apart once again entered in a scientific appeal Lviv a historian Ihor Myc'ko, part of conclusions of which caused the certain warrings, and also other arguments which swim out from sources, on a background practice of inheritance of thrones in Rurikovichs and medieval Europe.

Key word: *Lubart-Dymitr Gedyminovych, Romanovychs, kingdom of Rus', practical workel of inheritance, Evna-Leonida.*